

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Aranykoronás: . . . 3 korona.
Helyben negyedévre . . . 12 " "
Földön: negyedévre . . . 5 " "
Gyűlésre . . . 20 " "

László József
kiadó és laptulajdonos.

Szentmiklósi József
felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 27
Kéziratok nem adtnak vissza.

Meghívás.

A debreczeni szabadelvűpárthoz tartozó bizottsági tagok felkéretnek, hogy ma délután 6 órakor a Bikaszálloda czukrásztermében értekezletre megjelenni sziveskedjenek.

Debreczen, 1902. aug. 5.

Az elnökség.

Báró Wesselényi Miklós, mint a földhöz kötött jobbágság fel- szabadításának apostola és martyra.

Irta: Dr. Kardos Samu.

Mikor 1514. július 15-én Szapolyai János, erdélyi vajda, Temesvár alatt a Makfalvi Dózsa György 40,000 főre menő paraszt-seregét tönkrevverte, magát a rettegett vezért rabul ejtette, egy oly sötét, egy oly gyászos korszak következett a magyar nép egyik legerősebb rétegére: a magyar parasztságra, melynek párját a nemzetek történeteiben keresni igen, de találni nem lehet. A győztes nemesség nem elégedett meg azzal, hogy Dózsa Györgyöt valami rettenetes válogatott, embertelen és kegyetlen kínok között kivégeztette, hanem még ugyanazon év november havában összeültek a tek. K. K. és R. R. s meghozták az 1514. 71. t. cikket, mely röghöz kötötte a magyar parasztot s a mely törvény a nagy idők következtéig, vagyis az 1848. évi IX., X., XI., XII., XIII., XIV. és XV. t. cikkek meghozataláig, tehát nemkevesebb, mint 333 esztendeig vérről írott szégyenfoltját képezte az oly sokszor dícsőített Corpus Jurisunknak.

A hivatkozott törvényezikben ki lett ugyanis mondva, hogy noha a parasztság gyalázatos tettökkel megérdemelnék, hogy mindannyian kiirtassanak, mégis a nemzet tekintetbe véve, hogy a nemesség jobbágyok nélkül nem sokat ér, megbocsát nekik s csak vezéreiket, a nyilvános gyilkosokat s a nők bántalmazóit sújtja halállal. Azokat pedig, kik a nemesek vagyonában valami kárt tettek, az okozott kár pótlására szorítá. De hogy a parasztság árulásának emléke maradjon és utódiak is bünhődjenek s hogy tudják „mily istentelen gonoszság az urak ellen való lázadás”, ezentul az országban lakó parasztság valamennyien — kivéve a királyi városok lakóit és azokat, a kik uraik és a szent korona iránt hűséggel viseltettek — elvesztvén a szabad költözködés jogát, uraiknak kizárólagos és örökös szolgáló legyének. Ugyanekkor szabályozták a jobbágyok tartozásait földes uraik irányában, elvül tűzvéni ki, hogy a hol eddig több volt szokásban, az ezentul is érvényes legyen. E szerint köteles volt minden feleséges jobbágy évenként földes urának egy arany forintot fizetni,

hetenként egy napot szolgálatában tölteni, neki minden aratni és kaszálni való terményből, meg a borból kilenczedet adni, továbbá havonként egy csirkét, pünkösdkor egy libát, Szt. Mártonkor egy ludat, karácsonkor pedig tíz-tíz jobbágy egy hizott sertést. Azt is határozta az országgyűlés, hogy jobbágy fiából ne lehessen püspök s hogy a jobbágy pusztát nem tarthat a házában; ha találnának nála, el kell vágni a jobb kezét.

A vak gyűlölet és vért szomjuhozó bosszu által sugalt eme törvények szigorán az egyes földesurak nagylelkűsége és nemesszívűsége enyhített ugyan valamit az idők során, de a magyar jobbágság sorsa, csakis akkor fordult lényegesen jobbra, mikor a XIX. század reformkorszakának nagy emberei, u. m. Kőlesey Ferencz, Bezerédy István, Beóthy Odón, Balogh János, Ragályi Tamás, Pázmándy Dénes, Felsőbüky Nagy Pál, Deák Ferencz és kit e kérdésben első helyen kell említenem Báró Wesselényi Miklós, igaz szívvél felkarolták a szegény jobbágság ügyét és hosszú, nehéz, elkeseredett harc után az 1836. évi IV., V., VI., VII., VIII., IX., X. és XI. t. cikkek megalkotása által diadalra vitték.

Ugyanis Báró Wesselényi Miklós volt az, ki ugy saját szülővármegyéjében, a régi Közép-Szolnok vármegyében, valamint Szatmármegyében, mint ottani nagybirtokos, elsőnek kelt fel az elnyomott parasztság, a nemesség által megvetett, emberi jogaitól kifosztott jobbágság védelmére.

Ismeretes dolog, hogy báró Wesselényi Miklós benső barátjával Kőlesey Ferenczel együtt 1834. december 19-én Nagy-Károlyban tartott közgyűlésén megjelent a végből, hogy a vármegye vonja vissza a Kőlesey Ferencz országgyűlési követ számára adott azon pótló utasítását, melyben felhívta a nevezett követet, hogy az urbéri javaslatok ellen szavazzon s mely utasításnak az lett a következménye, hogy Kőlesey Ferencz, ez a költői lelkületű hazafi, ez a nagy s igazi nemeslelkű férfi inkább letette mandátumát, mintsem meggyőződése ellen kész lett volna szavazni. Báró Wesselényi Miklósnak a vármegye ezen gyűlésében igaz emberszeretettől lángoló beszédét az alábbiakban ismertetem:

„Mostani uralkodó házunk kormánya — ugymond a nemes báró — ugy találta a nemességet, mint a parasztság elnyomóját. Még csak akkor hoztattak volt azon vad és bosszus törvények a parasztság ellen, melyek moeszkai törvénykönyvünknek. Szelidebb szelemmel fogta az új kormány a köznép ügyét s neki dicsőségére s a mi gyalázatunkra kell megvallani, hogy pártolta és pártolni kellett a parasztságot a nemesség ellen. Gyakran szőlították fel királyaink az

ország rendeit az elnyomott nép sorsa könnyebbitésére, de az üdvös törekvésnek kevés sikert engedett elődeink szűkmellűsége. Midőn a mult századokban, főképen az oligarchia puhultsága s fősvénysége miatt mind a katonáskodás, mind a pénzbeli segedelmezéstől menekedés czéljából, mind a két teher a parasztság nyakába vettetett s fennálló katonaság is és rendes adó is lön s mind a kettő csak a parasztság által, de az ő tudta és meggyezése nélkül volt adandó: ekkor az uralkodás előtt még nagyobb fontosságúvá leve a köznép és annak oltalma. Tőle kapott pénzt, közüle katonákat; mi természetesebb, minthogy ilyen kamatokat adó tőkét épen kívánjon tartani s ha lehet nevelni? A nemességtől elválva, sőt vele ellenséges indulatban tartani a parasztságot: egy gonosz politikának volt sikerült problémája, mely a törvény szavai szerint nemzet név alatt levő és ennek jussaival élő egy párszor ezernek a közdolgokban gyakorlott befolyását a néhány millióval megosztani és ezek egyesülését gátolni kívánta. Ez okból már századok óta a kormány a köznepet terhelő ocsmányképű parasztvédői és a köznepet oltalmazói ábrázatot tett, de a melynek egyfelől ő szíjja a zsirját. Most sem akarja a kormány ezen álarczot letenni és ez volt az oka, hogy miért igyekezett arra, hogy a parasztságot boldogítható V. cikkely nem a királyi helybenhagyás megtagadása által essék el, hanem a nemesség tegye azt semmivé. Könnyű lesz vala a kormánynak ezen törvény-cikkely titulusának ellene állani; ha a felség azt nem confirmálja, soha sem lesz törvénynyé. De akkor a kormányt terhelte volna számtalanok panasza, kik legédesebb reményeiket köték ezen törvényezikkelyhez. Egy más ut is való nyitva. Ha a főtábla meg nem egyez és ellenszegülésében nem enged: az lesz ezen törvényezikkelynek is sorsa, mi a választ tárgyazó feliratnak; kénytelenek lesznek a K. K. a forró és elszánt kivánatot keblökbe zárva, jobb időre használni. De akkor a szabad szellemű rendelet meggátolásának vádjá, ezen megtagadás gyűlöletessége a főtáblát is, az ott levő némely oligarchákkal éri. Azért követtek ott el mindent helyben s mindent a törvényhatóságokban, hogy magok a K. K. által vettvén el a parasztságnak kedvező ezen cikkely, a köznepnek, mely az engedmenyt epedve várta s helyenkint bírta és használta is, szemrehányása, haragja s ugy lehet még bosszúja is őket ne érje és ekkor mindaz egyenesen a nemességre, ki maga lökte vissza ezen jótéteményt, háromlik. Tekintetes K. K. és R. R! Szomorú jövődönök lehetőség áll előttünk. Azon kilenez millió, kinek a birtokszerezhetés oly igen természetes jussa, ki-

nek a szép remények édes pohara már epedő ajkainál volt — általunk volt nyújtva — mit fog érezni, mit mondani, midőn azt magától elragadva s ugyan általunk elragadva fogja látni; midőn elzárva látandja maga előtt azon lehetőséget, mely a haladó verejték lepte földi pályán csaknem az egyedüli, de mulhatatlanul enyhítő kilátás, hogy munkája és fáradsága után magának tulajdont szerezhessen? S mit szülhet ezen keserű érzés? Mi hajlandóbb kitérésre kebelforraló boszunál, mi tör ki erőszakos tettekben inkább, mint elfojtott átok? A parasztságra, ugy szólván, örökségül maradt a nemesség iránt gyűlölség: mi hajlandó az minden reá háradó rosszat attól származottnak mondani s tartani? S most, midőn sorsának rég várt és sürgetve óhajtott jobbrafordulása helyett ily keserű megtagadást s részint megfosztást kell szenvednie, tetté válhat a boszus érzés s vad lázadást szülhet tévedése. Midőn a dühöngő pór nép földült határink füstölgő romjai közt úzná véres kegyetlenségeit, akkor bizonynyal a kormány elnyomná a lázadást s megmenetene minket amazoknak csapásaitól; de jaj lenne akkor nemzeti függetlenségünknek! Kinek vagyunk és életünk megtartásáért volnánk lekötelve, határtalan lenne annak felettünk hatalma. Ha a kormány szabaditana ki amazoknak körmei közül; ha neki kellene köszönünk megmaradásunkat: jaj lenne akkor tekintetes K. K. és R. R., mert szabad szellemű vagy önérzetű emberekből ezen lekötélés rabszolgákká alacsonyitana.

A ki nem tudja, hogy mi az ember-szeretet, mi a hazaszeretet, mi a faj-szeretet és mi az önzetlenség, mi a tiszta keblőség és mi az áldozatkészség, annak csak a nagy Wesselényi ezen történelmi jelentőségű beszédét kell most elolvasnia. De akkoron más idők voltak, a nemzetnek vagyonnal, joggal és hatalommal felruházott rétege, szóval a kiváltságosok tudták és érezték, hogy a nagy Wesselényinek minden szava, minden tétele a szeretet és az igazság törvényét hirdeti és ha őt e nagy és nemes küzdelmében, dacára azoknak a kivételével, a kik vele mindenben együtt éreztek és együtt érezttek, mégis elbukni látjuk, az nem jelent egyebet, mint azt a bár áldásos, de szomorú tanulságot, hogy mindazoknak, kik népeiket az Igéret földére bevezetni kívánják és a kik igéiket győzelemre juttatni akarják: a pusztaságban kell elveszniök vagy a martýromság töviskoronáját kell viselniök.

Igy történt tehát, hogy báró Wesselényi Miklóst, tekintetes és nagyságos Beöthy Sándor, mint ő császári és királyi apostoli felsége, m. k. udvari s kamarai tanácsosa, mint nemes Magyarország királyi közügyi igazgatója és a szent korona közügyész, a Pozsonyban székelő kir. Tábla előtt 1835. május 5-én fej- és jószágvesztéssel járó hütlenségi perbe fogta. A per felvételének első napján báró Wesselényi Miklós ügyvéde Benyovszky Péterrel személyesen, együtt jelent meg s nyomban előterjesztette a felperes kereshetősége és illetősége ellent kifogásait.

Báró Wesselényi Miklósnak a két haza kegyencének, a minden igazak és becsületeség bálványának ezen perbe való fogatása megbotránkozással töltötte el az erőseket, félelemmel a gyengéket és a régi magyar vármegyék nevezetesen: Bars, Bihar, Békés, Komárom, Abauj, Fehér, Ung, Nógrád, Somogy,

Zemplén, Hont, Szabolcs és Pest egymásután irtak fel a m. kir. cancellária útján a királyhoz, mely feliratukban hangosan tiltakoztak az ellen, hogy a szólásszabadság ősi joga a nagy Wesselényi személyében üldöztesse és megsértessék. Sőt a nevezett vármegyék s azokon kívül Borsod. Szathmár Pozsony, Vas és Zala még Pozsonyban székelő országgyűléshez és felirtak a nagy nemzeti sérelem orvoslása céljából. Mert tudnunk kell, hogy a kir. fiskus vádjának alapja s legfőbb indoka az volt, hogy a törvényesen megkoronázott fejedelem s az általa kinevezett kormány politikai és büntetőjogi szempontból egy és ugyanazon, egymástól elválaszthatlan személyiséget képez.

Ezen, a társadalmi rend, a józan ész s a magyar alkotmány szellemével ellenkező tan megdöntésére nem kisebb egyén vállalkozott, mint Deák Ferencz. Ő igazi barátja és megbecsülője volt br. Wesselényi Miklósnak, nem úgy mint Széchenyi István, ki csak addig szerette, mondhatni imádtá Wesselényit, míg az az udvarral ellenkezésbe nem jutott, de a kit, a mikor Wesselényinek rája legnagyobb szüksége volt, mikor érette legtöbbet tehetett — nem mondom, hogy elhagyott, de vak sorsára bízott. S eme állításom igazolásául legyen szabad a nagy Wesselényi naplójára hivatkoznom, melyben Széchenyihez való viszonyát Wesselényi e szavakkal jellemzi:

„Szent volt az ügy és az örök igazság, mi mellett én küzdöttem, pályám tiszta és egyenes, szenny nélküli a fegyver, a melylyel vívtam, mert ez a helyesség és törvényesség pályája és annak a fegyvere volt. Hittem is a sikert sokáig, hogy ha mi egyetértünk és egymást meg nem tagadva, egymásért jótállva, a törvény és helyesség egész súlyát vetők vala mérlegbe... De mindez másként történt... En elhagyatva könnyű prédává lettem, társasági és polgári létem feldulatott. Élet és munkásság nélkül teng csak növényi szinylődő életem... De te, a hatalmasok, mint eszközök által vélvén a hazának használni, ezeknek bizodalmaért — de a mit soha meg nem nyertél — kockáztattad a nagyobb, a jobb rész birodalmát, a népszerűséget és így hatási és használhatási eszközöd nagy részét elvesztetted. És így én — mondja Wesselényi — elhunyt „Magam“-nak csak felejtendő emléke, te pedig hajdani „Magad“-nak csak töredéke vagy.“

Báró Wesselényi Miklóst sem Deák Ferencz ékes tekintélye, sem Kölesy Ferencz ékesszólása, sem a törvényhatóságok feliratai, sem saját érdemei, melyeket a két hazában, minden szépnek, jónak és nemesnek szolgálatában szerzett, a gyalázatos udvari ármány és kishitű gyávaság által uralt kormány boszujától megmenteni nem tudott — és őt, ki 1838. márczius 11-, 12-, 13-ik napjain, mikor Pest városát és annak lakóit az árvíz veszedelem végelpusztulással fenyegette, nem százak, de ezrek életét és vagyonát mentette meg saját élete minduntalan kockára való tételével, a kir. tábla 1839. február 1-én Gosztonyi Miklós ítélőmester előadása után, az 1723. IX. t.-ez. alapján elkövetett vétsége büntetésül és másokra nézve is üdvösséges és oktató például három esztendei fogságra ítélte. Indokolásában azokat az örökké szegyenletes tényeket hozván fel, hogy br. Wesselényi Miklóst el kellett marasztalni a hütlenségben, mert

1. Szatmárvármegye 1834. deczem-

ber 9-én Nagykárolyban lefolyt közgyűlésén tartott beszédében a kormány ellen sértő beszédet mondott és phrasist használt

2. Mert a pozsonyi ifjaknak a felsőbb hatóságok által tiltott szövetségével összeköttetésbe volt.

3. Mert a fenforgó és büntetést érdemlő czélokért*) egybeköttetésben állott Kossuth Lajossal.

POLITIKAI HIREK.

Törvényjavaslat a leánykereskedés ellen. Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter, tudvalevőleg közzelvetel intézett a törvényhatóságokhoz s felhívta őket, hogy tegyenek jelentéseket, melyek alapján a leánykereskedés meggátlására intézkedni lehetne. A miniszteriumhoz most érkeznek a jelentések. Érdekes és részben új dolgokat tartalmaz az aradi rendőrkapitányság javaslata, mely a leánykereskedés meggátlására indítványozza a leánykereskedésnek büntetést leendő minősítését, annak a büntető törvénykönyvbe leendő felvételét, a külföldi utlevelekben a kísérő részletes személyleírásának felvételét, továbbá azt, hogy milyen minőségben szerepel a kísérő, a vasuti és hajózási titkos rendőrségnek és a határrendőrségnek mielőbbi szervezését, a leánykereskedéssel foglalkozó egyének, az eddig ismerteknek s az ezután leleplezendőknek lefénnyépezését és a fényképeknek az összes rendőri hatóságoknak leendő megküldését. Végül annak törvénybe iktatását, hogy az ország területét igazolvány nélkül senki sem hagyhatja el.

Debreczen város rendkívüli közgyűlése.

A közgyűlés tárgysorozata.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 5.

Puky Gyula főispán elnökletével e hó 7-én, esütörtök délután 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart Debreczen város törvényhatósági bizottsága a városháza nagytermében.

A rendkívüli közgyűlés legfontosabb tárgyai: az önkéntes iskola, a lelenzház s az új babaképezde fölállításának ügye és Makó Lajos szinigazgató ama közismert javaslata, hogy a városi színházat Csokonay Vitéz Mihály, Lilla poétájának halhatatlan nevével ékítsék.

Tegnap küldték szét a közgyűlési meghívást és tárgysorozatot, melyet egész terjedelmében itt adunk:

1. A m. kir. belügyminiszter leirata a cs. és kir. gyalogsági önkéntes iskola költségeire 42,000 korona függő kölcsön felvételét kimondó folyó évi 103—6039. bkgy. számú határozatnak a beadott felbontás elutasítása mellett jóváhagyásáról. Tanácsi javaslattal.

2. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete a babaképezde felépítése ügyében. Tanácsi javaslattal.

* (A szegény magyar haza boldogságáért... Szerk.)

3. Tanácsi előterjesztés a lelecnzház létesítése ügyében.

4. Tanács javaslata a m. kir. honvéd hadapród iskolában megüresedett 1 városi alapítványi hely betöltése tárgyában.

5. A 88/7063—1899. bkgy. sz. közgyűlési határozattal kiküldött 12 tagu szobor-bizottságnak jelentése, nyert megbízatásai végrehajtásáról, továbbá ugyanezen bizottságnak a város közönségéhez intézett meghívása az augusztus hó 2-ik szabadság-szobor leleplezési ünnepélyére — tanácsi javaslattal.

6. Tanácsi előterjesztés a gróf. Degenfeld-téri óvoda 5 hold 850 négyszögöl területű ondódi földjének elidegenítése felett a névszerinti szavazásnak másodizben foganatosítása iránt.

7. Ugyanaz a „Kovács“ laktanya 16 hold ondódi földjének elidegenítése felett a névszerinti szavazásnak másodizben foganatosítása iránt.

8. Tanácsi előterjesztés a „Dóka“-féle 5 nyilas föld elidegenítése felett a névszerinti szavazásnak első izben megtartása iránt.

9. A debreczeni róm. kath. iskolaszék és a debreczeni ágost. hitv. evangélikus egyház kérvénye iskolai tantermek sürgős felállítása iránt.

10. A debreczeni Kereskedő Társulat kérvénye az általa felállított polgári fiu iskola részére ez évre ideiglenes, további évekre állandó segély megszavazása iránt.

11. A Csokonai-Kör válaszmányának kérvénye a városi színháznak „Csokonai színház“ névre elnevezése iránt.

12. A számvevőség és házipénztár működésére felügyelő-bizottságba, a da. Szántó Sámuel lemondása folytán megüresedett egy bizottsági tagsági helynek betöltése.

13. A világitási bizottságba néhai Balogh Mikály halálával megüresedett egy tagsági helynek betöltése.

14. Az esküdtképes egyének kiválasztása az 1897. évi XXXIII. t.-cz. 18. §-a értelmében hivatott bizottságba a törvényhatósági bizottság kebeléből 4 tagnak a kiküldése.

15. Simonffy Imre polgármester jelentése Hajdu Gyula tanácsnok felebbezése és indítványa felett az állami fogyasztási adók kezelése és a szeszüzlet megszüntetése tárgyában érdemleges javaslatának a f. évi szeptemberi közgyűlésre kitűzése iránt.

16. A „Corda-Frater“ nemzetközi diák-szövetség debreczeni consulatusának kérvénye az ez évi diák-kongresszus debreczeni látogatására segély megszavazása iránt.

17. Tanácsi javaslat katonai elfogatási czélokra 1500 korona póthitelnek engedélyezése iránt.

18. Simonffy Imre polgármester a 2406—1902. eln. számú határozatát, melylyel a III. oszt. kereseti adókvető bizottsághoz két bizalmi férfit kiküldött — tudomásvétel végett felterjeszti.

19. Tassy Károly palafedő mester felebbezése a f. évi 7748—1902. sz. azon tanácsi végzés ellen, melyszerint a megtartott árlejtés alkalmával a pala- és cserépfedő munkára beadott ajánlata nem fogadtatott el.

20. Szarka János kegydíjazása iránti kérvénye.

Debreczen a mult hóban.

A városi közigazgatási-bizottság ülése.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 5.

Debreczen város közigazgatási-bizottsága tegnap délután Puky Gyula főispán elnökle alatt gyűlést tartott a városháza nagy tanástermében. A gyűlésen a bizottság szakreferensei tettek jelentést Debreczen város multhavi állapotáról. Az esetről szóló tudósításunk a következő:

(A polgármester jelentése.)

Simonffy Imre kir. tan. polgármester tette meg elsőnek havi jelentését. A rendszetről szólva azt mondja a jelentés, hogy a rendőség a mult hóban lopásért 3 és rendőrileg 215 egyént tartóztatott le. Ezek közül átadtak az ügyészségnek 12, megbüntettek 215 egyént. A városról eltolonoztak 49, a városon keresztül 39, kényszerutlevéllel kiutasítottak 13, összesen: 101 egyént.

(Iparügyek.)

A rendőrfőkapitányság, mint első foku iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorlására kiadott 45 iparigazolványok kiadása révén 520 korona folyt be a városi pénztárhoz ipariskolai czélokra. — Munkakönyvet 56 darabot, ideiglenes igazolványt 2 darabot adott ki a főkapitányság.

A katonaiügyekre vonatkozólag azt jelenti a polgármester, hogy jelenleg a városban es. és kir. közöshadseregben 988 ember és 147 ló, honvédség pedig 918 ember és 358 ló van. Mint átkelő beszállásoltatott 2 tábornok, 15 törzstiszt, 126 főtiszt és 1280 legény. Utóállítatott 6 helybeli és 7 idegen egyén. Elfogatot két izben adtak.

(Városi adóügyek.)

Simonffy Imre polgármester a városi adóügyekre vonatkozólag a következőket jelentette. A lakosság a mult hónapban állami adó fejében befizetett 24947 korona 16 fillért, hadmentességi adóban 574 korona 6 fillért, pótagóban 36 fillért, idegen adóban 1160 korona 84 fillért. Nyirvizlecsapolási adóban 1676 korona 66 fillért, községi pótagóba 7338 korona 65 fillért fizetett be. A polgármester a községi ügyforgalmakról szól még a jelentés végén.

(Egészségügy.)

Sárváry Gyula dr. városi t. főorvos a mult havi egészségügyi viszonyairól a következőket jelenté:

A közegészségügyi viszonyok, ugy, mint az előző hónapba is a kiskoruaknál, különösen pedig a csecsemőknel kedvezőtlenek voltak és sok haláleset fordult elő. A megbetegedések leginkább a légzőszervek hurutus bántalmaiból, különösen a csecsemők bélhurutjából állottak. — A kevés ragályos kórosetek száma e hóban esőkent. Szóraványosan kanyaró, vörheny, hökhurut, ronszótoroklob és hasihagymáz jelentkeztek. Az utóbbi háromban egy-egy haláleset

fordult elő. Minthogy a heveny fertőző kórosetek csak szóraványosan merültek fel: az eddig zárva tartott óvodákat megnyithatták.

A népesedésről a következőket jelenti. Született a város bel- és külterületén: ev. ref. 74 fiu és 92 nő. Ágost. ev. 1 fiu, róm. kath. 25 fiu és 4 nő, g. kath. 4 fiu és 4 nő, izr. 5 fiu és 5 nő, összesen 107 fiu és 126 nő. Ezek közül törvénytelen volt 37, tehát 11 százalék. A halálozások száma: 93 fiu és 98 nő, összesen: 191. Házasságot kötött 37 pár.

A kórház betegforgalmával végzi jelentését a t. főorvos.

(Börtön ügyek.)

A debreczeni kir. törvényszéki fogházban — mint Horváth István kir. alügyész jelenti — a mult hóban a következő volt az állapot: Junius hó végével fogva maradt: 114 férfi és 16 nő. Ezekhez jött: 65 férfi és 19 nő. Elment 73 férfi és 14 nő, kik összesen 3915 napot töltöttek a fogházban. Rabmunka kereset 1247 korona 84 fillér volt. Az általános állapot egyebekben kielégítő volt.

(Tanügyek.)

Csánky Viktor kir. tanfelügyelő a következőket jelentette az iskolák mult havi állapotáról:

A miniszter rendeletével a községi gazdasági ismétlő iskola szervezése ügyében eddig történekről kíván jelentést. Azt jelentette — ugymond — hogy az általános felhívásoknak csupán az az eredménye van, hogy az e czélra 1896. évben alakult vegyes bizottság összehívását a polgármester többszöri felhívására is csak — kilátásba helyezte. Az orsz. tanítói árvaház növendékeinek száma: 151, kik közül szünidőre távozott 121. Szól még a jelentés arról, hogy az egyes iskola helyiségek a követelményeknek nem felelnek meg a felemelés pedig hiányos. A gör. kath. iskola helyiségét építkezés miatt a templomban helyezték el.

Még néhány lényegtelen jelentés után az ülés véget ért.

Meglopott nagyságos ur.

A szalmaözvegy kalandja.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 5.

A szalmaözvegyek idejét éljük. A társaság hölgyeinek egy része nyaral, ki Marienbadban, ki Borszáken, ki a Tátrában, vagy más exotikus fürdőhelyeken, a férfiak pedig idehaza vannak és jobb híjján a „Margit“-ban hűsölnek. Az alábbi következő igaz történet s egy ilyen szalmaözvegygyel történt, aki előkelő állami tisztviselő. Nevezük röviden nagyságos urnak.

Néhány nappal ezelőtt, egy szép nyári estén, a mikor szerelmet lehel a fű, fa s virág, egy hölgy kereste fel a bánatos szalmaözvegyet.

A hölgy valószínűleg hivatalos ügyben járt nála s ez az ügy nagyon fontos lehetett, mert a kihallgatás reggelig tar-

tott. A rózsaujjú hajnal vetett véget a társalgásnak, a naftalinos lakást ekkor hagyta el a fátyolos hölgy.

Dél felé felébredt a magányos férj. Felöltözik, keresi a tárczáját, de a tárcza nincsen sehohol. Bosszusan harapja össze az ajkát és rövid tusakodás után bucsút mond 300 koronájának. Elhatározza, hogy hallgat a dolog felől, mert még rosszat gondolhatnának felőle. Mert minden szalmaözeveg — máig ha nagyságos ur is — vigyáz a jó hírére.

De jó hír ide, jó hír oda, mikor a feleség butonjairól van szó, megszűnik minden. A fátyolos hölgy elvitte a butonokat is, egy pár brilliánt fülbevalót és 5 drágaköves gyűrűt. Kétségbeesve siet a rendőrségre . . . És itt kezdődik a próba.

A rendőrség a feljelentésre üldözöbe vette Ámor tolvaj képviselőjét és rövidesen megállapította, hogy a merész hölgy: *Demján Sára*, foglalkozás nélküli pinceszéna.

Mikor harmadszor keresték a szál-lásadónál, odahaza találták, illetőleg találják, ha a tolvaj el nem fut előlük. Elfutott a rendőrök elől és a kut felé szaladt, azzal a szándékkal, hogy beleugrik. Ép az utolsó pillanatban rántotta vissza a szoknyájánál fogva egy ott időző suhancz.

A rendőrök erre elfogták és kiküldték, de sem a pénzt, sem az ékszereket nem találták nála. Vallomása szerint a pénzt szeretőjével elitta, az ékszerekről azonban tudni sem akart.

A rendőrök felforgatták a szobát, a hol a leány lakott, végre az ékszereket hiánytalanul megtalálták a szalmazsákban. *Demján Sárát* bekisérték a rendőrségre, az ékszereket pedig átadták a megkönnyebbült szalmaözevegnek.

A tolvaj hölgyet fogva tartja a rendőrség.

Morál: *Ha szalmaözeveg vagy, vigyáz a feleséged ékszereire.*

A budai alagut.

— Saját tudósítónktól —

Budapesti, augusztus 5.

A minap tettünk említést arról, a rendszertelen felületes eljárásról, a mely a főváros közigazgatását oly kiválóan jellemzi és hozzátettük, hogy erről rendszeres rovatot vezethetnénk. A megkezdett lajtsromot folytatjuk és iparkodni fogunk a legjellemzőbb eseteket kiszakítani a főváros közigazgatási büneiből.

Évtizedek óta panasolja fel immár a székes főváros közönsége, — hogy a levegőtől fosztja meg őket a főváros böles tanácsa. Minden szabad teret beépítenek az amugy is szűk utcákat éktelen magas épületekkel engedik beépíteni és valóságos bérkaszárnnyává sikerült átalakítani ezt a gyönyörűséges fékvéssel bíró szép Budapestet.

Sehol a világon nem látni ennek mását. Az egész művelt külföld összes nagyobb városaiban nagy sétányok szakítják meg a magas bérházak sorait. — Minden sétány egy-egy város.

Budapesten az egyetlen, jó levegőt biztosító ligettől is megfosztották a lakosságot. És legjobban sanyli ezt meg az újabb generáció. A fővárosi gyermeket az amugy is szűk, egészségtelen lakásokból csak a leggazdagabb polgárok küldhetik szabad levegőre. Sétány alig van itt-ott, az is kevés és többnyire csavargóval telve. Ezért sápadt, színtelen minden budapesti gyermek, ezért él utcai életet, a mi testben lélekben egyaránt soványítja.

E mellett a folytonos esatornázások és földalatti munkálatok, természetesen nyáron követik el, — még egészségtelebbé teszik imádott fővárosunkat.

Középületeinkről jobb nem szólni. Előrelátásról, gondoskodásról még kevesebbet.

A gazdálkodásról pedig már azért is hallgatunk, mert hiszen erről eleget tud ország-világ. Pazarolnak ott, a hol nem volna szabad és takarékoskodnak ott a hol a pénztárba kellene nyulni.

Meg vagyunk győződve arról, hogy unokáink milliókkal fogják megváltani a mai gazdálkodást és építkezési rendszert.

Erre nézve jellemző a várban most folyó esatornázási munkálat.

Tudni kell, hogy a budaiak régóta panaszkodnak már az alagut nedvessége miatt.

A ki a budapesti alagutat csak egyszer is bejárta, jól tudja, hogy az alagut felső és oldalsó részéről folyton esurog a víz. Hiszen gyakran nyakon is önti a boldog budapesti járó-kelőt.

A nedvesség és ennek következtében a bűz akkora, hogy még nyáron is betegé teszi a gyöngébb idegzetű embert, kinek különösen gyakrabban van dolga az alaguton túl. A gyermekekre pedig egyszerűen betegség.

Szakemberek már régóta hangoztatják, hogy a nagy nedvességet a várban levő esatornák okozzák eső repedés következtében.

Most — évek óta először — végeznek a várban földalatti munkát.

Mindenki azt hinné, hogy ezt a kedvező alkalmat megragadja a fővárosi tanács és megvizsgálta a rozoga esatornákat, hátha csakugyan esőrepedés okozza az alagut rendkívüli nedvességét. Talán végre meglehetne gátolni a betegség terjesztő nyirkosságát.

Hát erről szó sincs.

Mit törődik ezzel a főváros. Majd ha katasztrófa lesz, majd ha ott esik össze egy vagy több ember az alagutban, akkor nyakra-főre fognak sietni a segélyllyel, természetesen óriási kiadást okozva az amugy is adómentes polgárságnak.

Ime, ez a legújabb panasz és sérelme a fővárosiaknak. A budaiak, mint fővárosi tudósítónk értesül, most a kormányhoz fognak fordulni panaszuikkal.

Itt bizonyára meghallgatásra fognak találni.

UJDONSÁGOK.

Nyári dal.

Redaktor ur, már itt a dinnye,
Már jobbra, balra kaphatom.
S ez hajdinában azt jelenté,
Hogy itt az áldott jobb szezon.
Volt gyilkosság napjába négy is,
Szerelmi dráma ezrivel,
Nem állott szóba senkivel,
Nem állott szóba senkivel.

De most ránk jár az ég esapasa!
Tátongnak sorra a lapok.
Futkoz a szemfüles riporter:
„Egy jó hirt ó jaj, hol kapok!?”
S hiába jár kétségbeesve,
Szenzáció már nem terem,
Már — sajna — kész a kompromisszum.
S Széll Kálmán tuccra sem megyen
Széll Kálmán tuccra sem megyen . . .

Mi máskor, boldogabb időkben
Csupán papirkosárba jó,
A szükség most a lapba hozza
S lesz szükségből — szenzáció.
Mit máskor, illőn kifejezett.
Új bába, avagy tüzeset,
— Becsületes hitemre mondom! —
Megér manapság ezeket,
Megér manapság ezeket.

Öles betűkben elmeséli,
Hogy végre jó az aratás.
Még mindég sir a kampenillén
Tanügyi dolgot magyaráz
És fejtegeti buzgó hévvel!
Jövőre nagy lesz majd a fagy!
S ha akad egy kis fajtalanóság,
Boldogság, akkor el ne hagyj!
Boldogság, akkor el ne hagyj! . . .

Ez állapot már türehetetlen,
Tehát segíteni kéne rajt.
Van egy eszmém, ha az beválua,
Szép szenzáció lenne majd.
Redaktor ur, figyeljen jól rám:
Vagy husz forintot hogyha ad,
Csak hogy legyen szenzációja,
Én fölakasztom magamat!
Én fölakasztom magamat.

— ur.

Az igazi métely.

Levél a szerkesztőhöz.

Hetek óta szorgalmasan és buzgón terjesztik némely fővárosi lapok az igazi „mételyt”. Megérti mindenki, hogy miről van szó, ha ideiktatjuk a következő szomorú igazságokat hangoztató levelet, melyet a tegnapi napon kaptunk:

Tekintetes szerkesztő ur!

A világtörténet számos példáját mutatja annak, hogy egyes józart, tiszta életű népek idegen romlott szellem mé-telye következtében micsoda feneketlen erkölcsi züllésre sülyedtek. A római, meg az angol történelem lapjai borzalmas képeket tárnak elénk abból a retentő romlásból, melyet az elpuhult hel-lén, illetve francia szellem azon két erőteljes nyers, de puritán nemzetben előidézett.

Manapság ott tartunk már, hogy Magyarország is besorakozik azon országok közé, melyek a léha, könnyelmű idegen szellemnek ellentálni nem tudva, a tiszta erkölcsi élet magaslatáról a leg-

irtózatossabb erkölcsi romlottság örvényébe zuhantak. És nagyon csalódik az, aki azt hiszi, hogy ezt az új „levegőt“ egyedül a színházak terjesztik. Terjesztik bizony azt a hírlapok is.

A budapesti újságok hetek óta oly hajmeresztő bűnök leírásával, részletes ösmertetésével vannak tele, aminőkről eddig csak az orvosi szaklapokban s kizárólag férfi társaságokban eshetett szó. A hírlapokban bejárásuk van a családok szentélyébe s természetes, hogy a zajtalan, elvetemült bűnök így ösmertésekké lesznek mindenki előtt egyaránt akár akarja a családfő, akár nem. Fokozódik a tudás, az idegesség, terjed a kór, a mételey.

Egyes lapok tisztán szenzációnak tekintik az emberi természet iszonyu elfajulásának undorító jellenségeit is és naponta feltűnő hasábokon emlékeznek meg „kisleányok megrontóiról“ — stb. ugyanarra, hogy jóra való családba már nem is lehet ezen újságlapokat bebocsítani. Bustya tollak hiszen mindig akadnak e világon, de jóra való emberek még sohasem feledkeztek meg az illem, a tisztességes beszéd követelményeitől annyira, mint napjainkban. Minden tartózkodás nélkül leírják a nagy nyilvánosság számára oly dolgokat, melyről tisztességes családban nem is beszélhetnének a kiutasítás bekövetkezése nélkül.

Ezen a kóros állapotban változtatni kell, mert másként a lapokat ki kell küszöbölni a tisztas családok otthonából.

Egy családapa.

* **Presbyteri gyűlés.** A debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma az augusztus hó 3-án el nem intézett ügyek elintézése végett e hó 6-án szerdán délután négy órakor az egyház tanácstermében másodszeri meghívásra gyűlést tart, melyen az egyházi törvények értelmében a jelenlevők számára való tekintet nélkül határoz.

* **A számonkérőszék ülése.** Debreczen város számonkérőszéke tegnap kezdte meg ülését Puky Gyula főispán elnökle alatt. Az ülésen a város tanácsa és tisztikara terjesztette elő félévi működéséről szóló jelentését. Az ülést még ma is folytatják, mert a tisztikar jelentéseinek átvizsgálása hosszabb időt vesz igénybe. Ma azonban valószínűleg végezni fognak az összes jelentésekkel.

* **A debreczeni siketnéma iskola.** A felhívás mégsem marad pusztában elhangzott szó. Puky Gyula főispánunk lelkes támogatása, az ügy sikeréért való fáradhatatlan igyekezete megtermi gyümölcsét. Ma már egész bizonyosra irhatjuk, hogy a debreczeni siketnéma iskola felállítása bevezetett tény. Az ennek érdekében alakult egyesület immár 138 tagot számlál hebelében. A főispán, mint az előkészítő-bizottság elnöke, a siketnéma iskolaügyének előkészítő-bizottságát e hó 8-ának délelőtti tíz órájára a vármegye székháza nagytermében tartandó ülésre ezután is meghívja.

* **Békéltetések az ipartestületnél.** A debreczeni ipartestület békéltető-bizottsága tegnap délután öt órakor a testület tanácstermében békéltető-bizottsági ülést tartott, melyen a mesterek és alkalmazottaik között felmerült apróbb vitás ügyeket intézte el. A bizottsági ülésen Tóth Kálmán elnökölt, míg az iparhatóság részéről Bereczky Lajos rendőrfogalmazó volt jelen.

* **Utóállítás.** Tegnap délelőtt ismét hadkötelesek vizsgálata tartatott a Koronában, melyen Mildner Rajmund őrnagy a közösök, Papp Tivadar őrnagy a honvédek részéről volt jelen, míg a polgári hatóságot K. Tóth Mihály rendőrkapitány képviselte. Előállított a vizsgálóbizottság elé 12 hadköteles, kik közül kettő maradt benn. A bizottság három apa kérvénye felett is döntött, kik munkaképtelenségükre hivatkozva kérték hadköteles fioknak szabadságolását, illetve a hadkötelezettség alóli felmentését.

* **Az iparosokhoz.** A rendőrfőkapitányság közölte, hogy miután az 1891. évi XIV. t.-cz. 1. §-a a beteksegélyző pénztárba való kötelező belépést az összes — az ipartörvény alá eső foglalkozásoknál — alkalmazottakra, tehát nemcsak segédekre és tanoncokra, hanem a napszámósokra nézve is elrendeli és az e felfogás iránt felmerült kételeyeket legujabban, folyó évi június hó 25-én a Nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi Miniszter ur Debreczen sz. k. város Tanácsához intézett 27443—VIII. A. számú rendeletével is teljesen elszárazta, szigorúan felhívom mindazon iparosokat, kik ipari foglalkozásuknál napszámósokat szoktak alkalmazni, hogy az 1891. évi XIV. t.-cz. 2. §-ban előírt azon kötelezettségüknek, miszerint napszámósait a debreczeni kerületi betegsegélyző-pénztárnál, betegség esetére biztosítsák sürgősen, a folyó évi augusztus hó 15-ig eleget tegyenek, ellenkező esetben a fenti 27,443—VIII. A. számú kereskedelmi miniszteri rendelet értelmében a bejelentést elmulasztók ellen a legszigorubb eljárás fog az illetékes hatóság útján megindítani.

* **Erzsébet-szobor Pöstyénben.** Az „Erzsébet királyné“ szobor-bizottság nevében Fodor Kálmánné és gróf Beechhold Jozefin elnökök meghívót küldtek szét az augusztus hó 10-én tartandó szobor-leleplezési ünnepélyre. E meghívót a kibocsátók szerkesztőségünkhöz is megküldték.

* **Főuri esküvő.** Fényes esküvő volt tegnap délelőtt az eskütéri templomban. Báró Tallián Dénes külügyminiszteri tanácsos esküdtött örök hűséget özvegy Rakovszky Istvánné, szül. Majthényi Ilona csillagkeresztes hölgy leányának, Rakovszky Máriának. A fényesen kivilágított és délszaki növényekkel díszített templomba Tallián Béla képviselőházi alelnök mint bokrétás násznagy vezette be a násznépet, a melynek soraiban ott voltak: Litte-Eberhardt gróf és Majthényi Béla báró mint tanúk. Koszoru leányok voltak: Ditto Augusztina, Koszólányi Ilona, Latinovics Ilona, báró Majthényi Elza; vőfélyek voltak: Rakovszky György oszt. tanácsos, Rakovszky Jenő honvédhuzsar főhadnagy, báró Majthényi József és Latinovics Endre. Az eskütést Kirner Károly apátplébános végezte. Esküvő után a násznép a Hungária-szállóba vonult lakomára. A házaspár este somogy-megyei birtokára utazott.

* **Szabadságolás.** Acs Nagy Ferencz rendőrfogalmazó, ki a bűnügyi osztálynál a mezőrendőrségi ügyek tapintatos vezetője, tegnap kezdte meg szabadságát.

* **Az iparosok és az államvasutak.** Az Országos Iparegyesület — mint budapesti tudósítónk jelenti — felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, a melyben egy régi anomális megszüntetését kéri. Az iparosok ugyanis régóta panaszkodnak amiatt, hogy a m. kir. államvasutakhoz intézett üzleti levelekre okmánybélyeget kell ragasztaniok. Az iparosok ezt sérelmesnek találják, abból indulván ki, hogy az államvasutak nem hatóság, hanem az állam üzleti vállalata és így az intézettel folytatott levelezések hatósághoz intézett beadványoknak nem tekinthetők. Az ország minden iparosát, aki az államvasutakkal üzleti összeköttetésben áll, érdekelni fogja az a felterjesztés, a melyet az Iparegyesület a felszólalások következtében a kereskedelmi miniszterhez intézett. A felterjesztés hangsúlyozza a felszólalás jogosultságát. Igaz ugyan, hogy a m. kir. államvasutak csak részben vállalat s részben hatóság is és így bizonyos esetekben a hozzá intézett iratok hivatalos beadványoknak tekintendők s mint ilyenek, bélyegkötelesek. — Viszont azt is konstatálni kell, hogy nincsen szabatosan meghatározva, mely esetben, milyen vonatkozásokban tekintendő az államvasut vállalatnak s mikor hatóságnak. Ennek a kérdésnek a tisztázása mindenesetre kívánatos volna s ezért az Országos Iparegyesület a felterjesztésben arra kéri a kereskedelmi minisztert, hogy esetleg a pénzügyminiszterrel egyetértően intézkedjék az iránt, hogy a lehető pontossággal megállapíttassanak azok az esetek, a melyekben az államvasutakhoz intézett beadványok tisztán üzleti jellegűeknek tekinthetők s azok, a melyekben az intézetnek hatósági jellege lép előtérbe s ennél fogva a hozzáintézt beadványok bélyegkötelesek. Az elvi jelentőségű döntést érdeklődéssel várja Magyarország iparos népe.

* **Sulyos csapás.** Megdöbbentően gyászos eset sulytotta Beregszászban Kosári István állami főgymnasiumi tanárt, a Bereg című lap szerkesztőjét. Fialtal szép nejét csak a múlt évben temette el s most a múlt hét folyamán gyermekeit is elragadta a vörheny. Előbb az öt éves Árpád, majd a négy éves Nórika lett áldozata a járványnak. A családját veszített tanár iránt általános részvét.

* **Pinczemeszterek kiképzése.** Az egyszerű borkezelés elméleti és praktikus elsajátítására, a földművelésügyi miniszter a budafoki vinczellér-iskolánál egy évre terjedő pinczemeszteri tanfolyamot rendez, mely október hónap elsején kezdődik. A tanfolyamra azokat veszik föl, akik a vinczellér-iskolai tanfolyamot jó sikerrel végezték el. A jeles tanulók segítő-díjat is kaphatnak 300—600 korona erejéig. A kereskedelemügyi miniszter mindezt leiratilag tudatja Debreczen város hatóságával, megjegyezve, hogy a tanfolyamra augusztus 10-éig lehet, a miniszterhez címmezve, annál a vinczellér-iskolai igazgatóságnál, ahol az illető a vinczellér-iskolát végezte.

* **Hulló csillagok.** Az idei augusztus csillaghullás szokatlanul élénk lesz. Augusztus 12-ikáig fejjelenté nagyszámú

hulló csillag lesz látható, a melyek a Perseus csillagesoportból kerülnek ki. Miután a hold ez esteiken korán lenyugszik, a tünemény tisztán lesz látható. Nem lesz ugyan oly csillaghullás, mint 1866. novemberében volt, de azért bőséggel fognak esni a meteorok. E csillaghullást a kínaiak már ezer évvel ezelőtt megfigyelték, föl is jegyezték, az ő megfigyelé sük szerint esztendőnkint július 20-ika és 25-ike között jelentkezett ez az égi tünemény. Európában a múlt század közepe óta lettek figyelmesek az augusztusi csillaghullásra. A néphit Szt. Lőrincz tüzes könnyeinek nevezte el az augusztusi meteorokat. Lőrincz napja ugyanis aug. 10-én van. 1839-ben különösen szép volt ez a meteorhullás. A földgömbnek mindkét felén számos hullócsillagot láttak augusztus 9—11-ike közt. 1848. aug. 10. és 11-én különösen Angliában volt bő meteorhullás. Schiaparolli kiszámította az augusztusi hullócsillagok kozmikus pályáját s megállapította, hogy ugyan e pályán kering a nap körül egy üstökös, mely körülbelül 120 év alatt kerüli meg a napot. Ez az üstökös valószínűleg egy, eredetileg sokkal nagyobb üstökös maradványa, amelyből leváltak az augusztusi meteorok. Az üstökösöt 1862-ben látták utoljára s így legközelebb a század vége felé lesz újra látható. Most pályájának legtávolabbi részén halad.

Dobra került palota. A Piacz utcai Biedermann palotát tegnap árverezték s a esőbe jutott nagykereskedő czég fényes otthona új gazdát kapott. Kikiáltási ára 140 ezer korona volt, de 264,100 koronáig verték fölfelé a venni szándékozók s úgy, mint legtöbbször ígérő Ujfalussy József dr. kórházi igazgató főorvos lett a dobra került palota új tulajdonosa.

* **Magyar szinpad.** Tegnap este ismét teli nézőtér mulatott és tapsolt lelkesen az „Otthon“-kerti „Magyar Szinpad“, pompás előadásán, mely valóban megérdemli a közönség szives pártfogását és jóindulatát. Különösen tetszenek a társulat kitünő műerői közzül: a bájos direktorné Kövessy Juliska, a jónevű operette énekesnő, Kaczér Erzsébet a sikkes exentrique, és Barna Janka subrette. A férfiak közzül kiválnak: Berényi Pista az utolérhetetlen kanász és palócz dalénekes, Lévy Arnold komikus, a főváros kedvence, dr. Rudolphi a Debreczenben gyorsan népszerűvé lett ujkori Hercules, Mr. Lomny, a világhírű Mephistó, mint kígyóember, a kitünő Gaston hármas zenebóhoz társaság, Harry és Fredy bűvész parodisták, Ralyh és Charley amerikai művészek, Cox és Box fenomenális párdalosok. A „Magyar Szinpad“ műsora naponta új és szórakoztató s ismételtlen ajánljuk, közönségünk szives jóindulatába.

* **Az Angelotti mulató.** A Bika szálloda fedett kerthelyiségében naponta zsufolt ház előtt játszanak Angelotti orfeumának jeles művészei. A társaság jelenleg igen előkelő művészekből áll és szinte meglepő gazdag műsort nyujta-

nak: Kmetko Ilona pompás dalaival, Göndör Aurél az ő kitünő cigány alakításával és Bodrogi József a jeles komikus. A társaság legkiválóbb és legértékesebb művésznője a bájos Szécsi Etelka, kit a főváros közönsége is gyorsan megkedvelt. Talentumos, széphangu művésznő, a kinek annál szebb jövődőt jósolhatunk a wariette szinpadon, mert jeles kiválóságaival Thália szentelt hajlékában, nagy színházakban is megállná a helyét. Pompás kapléit estről-estre előkelő közönség tapsolja és tetszése minden jelével elárasztja a kedves művésznőt. Angelotti mulatója naponta változatos műsorral kedveskedik a mulatni vágyóknak.

* **Két középiskolai tanuló** vagy leány teljes ellátásra felvétetik. Ertekezhetni dr. Borbély Imrénél Piacz-utca 30 szám.

IRODALOM.

○ **„Boris.“** „Tiszaháti dolgok“ és „Öltárfüst“ című verseskönyveim után, legujabb költeményeimet „Boris“ címmel gyűjtöttem kötetbe. Tiszteletteljesen kérem azokat, a kik irodalmi munkásságom iránt érdeklődnek, sziveskedjenek előfizetésükkel támogatni válalkozásomat. A „Boris“ kötet előfizetési ára két korona, melyet Debreczen, Csapó-utca 9., a „Szabadság“ szerkesztősége címén nevére kérek. Szentmiklósi József, a „Szabadság“ felelős szerkesztője.

SZÍNHÁZ és MŰVÉSZET.

(Komjáthyék M.-Szigeten. Komjáthy János a debreczeni színház volt igazgatója társulatával e hó 7-én kezd meg előadásait a m.-szigeti színházban. A bemutatott előadás a „Zsába“ című francia bohózat kerül színpadra. A szigetiek különben nagy ovációval készülnek fogadni Komjáthyt.

TÁVIRATOK.

Megczáfolt visszaélések.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A fővárosi lapoknak a „Pzlitikai Értesítő“ című könyvomat nyomán közölt, százezrek elikkasztását regélő közleményeire Szabadka polgármestere, Mamusich Lázár táviratilag czáfolja meg a válótlanságokat, melyeket rágalomnak nyilvánít. Buth miniszteri tanácsos, ki a város kérelmére vezette a vizsgálatokat, csupán jelentéktelen szabálytalanságot talált, de sikasztást nem. E kijelentése miatt a nyilatkozó polgármester teljes felelősséget vállal. A belügyi miniszterium is jelenti, hogy a lapok czikkei tulzanak, egyébként Buth még be sem fejezte a vizsgálatot.

A lelkiismeret halottja.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Iretisz Mihály M.-

megyei birtokos, csekélységért oly szerencsétlenül ütött kis fiára, hogy karjai között kiszenvedett. A boldogtalan ember lelkiismeret furdálása miatt sógora házához futva, annak fegyverével agyonlőtte magát.

Miniszteri tanácskozások.

Bécs, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A közös autonóm vámtarifa harmadik olvasása ügyében folytatandó tanácskozásokat szerdán ismét megkezdik.

Alaptalan vád.

Felső-Visó, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A „Hazánk“ című lapnak a máramarosmegyei közigazgatás ellen közölt vádjaira a főispán az alispánnal együtt a visói járás szolgabirói hivatalát teljes 4 napon keresztül vizsgálta s a vizsgálat eredménye az, hogy a „Hazánk“ vádjai teljesen alaptalanok. (E vádakat lapunk már napokkal ezelőtt hosszabb cikkben meczáfolta. Szerk.)

Vizbetörés egy bányába.

Prága, július 5. Ideérkezett hivatalos közlések szerint tegnap délután kevéssel 2 óra után Oberlautensdorfban a Weiss Sigfried és társa czég bányájába nagymennyiségű viz tört be. A betörési helyet vagy öt percczel azelőtt Novák igazgató és két főmunkás megvizsgálta a nélkül, hogy a veszélynek valami jelét észrevették volna. Azt hiszik, hogy a viz betörésének oka az, hogy egy régi magasabban fekvő üregekben csapadékok nagy tömegben gyűltek össze. A munkások, a kik 76-an voltak, Pruscha vajú kivételével elmenekültek. A viz most 80 centiméter magasságban áll. Unterweger vajú, a ki Pruscha mellett dolgozott, elmenekült egy felfelé menő bányauton.

Jégeső mindenfelé.

Szatmár, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Tegnap éjjel itt ropant nagy vihar vonult a városon keresztül. Először diónagyságu jégeső esett, azután valóságos felhőszakadásszerű eső esett egész éjjel.

Máramaros-Sziget, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Itt tíz napi szárazság után óriási zivatar volt. Harmadikán este 6 órakor kezdődött a vihar és kevés szünetekkel reggeli 4 óráig tartott, miközben a villám többször lecsapott. Sok erős fát megkoppasztott a szélvész, letörvén ágaikat. Az utcán a kocsik járását megakasztotta. Reggel 4 órakor két hatalmas villámcsapás érte a r. k. torony harangozóját, ki az Ave Mária harangozta, de komolyabb baja nem történt. Az utcákon patakként ömlött a víz, úgy hogy egyik oldalról a másikra csak nagy kerülővel

lehetett eljutni. A Tiszavölgyén és a sugatagi járásban, meg Szlatina vidékén Apsa felé dühöngött a zivatar a legerősebben, nagy károkat okozva.

Borostyáni Nándor meghalt.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Borostyáni Nándor, kiváló író, párisi lap tudósító ma délután Párisban meghalt.

REGENYCSARNOK.

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Írta: Jablonczay Kálmán.

(Folytatás)

48

VIII.

Lóna és Kretur halála.

A nőket megrakadva elhúzózták a közeli erdőség felé.

Tardos és Babill tehát tehetetlenül feküdtek a letaposott avaron, nem tudták, hogy utitársnőik merre vannak.

Nem hallották rémes segélykiáltásaikat, nem tudták megmenteni egyiket sem. Merre mentek? Hova vitték őket?

Néhány óra múlva felcsudtak mind a ketten, véres fejjel, bárgyun tekintettek egymásra, mintha valami borzasztót álmodtak volna mind a ketten.

Egy pillanatban mind a kettő emlékezni kezdett, érintetlen fegyverükhöz kapva, rohantak a nyom után, hát ha még nem késtek volna el.

A fű, a mező le volt taposva, a hol a rabló csapat elvonult zsákmányával, könnyen követhették őket, de ki tudja, hol járnak azok már.

Egy szikla bejáratánál, mely egy alagutnak kezdete lehetett, egy óriási követ vettek észre, mely úgy látszott, hogy frissen lehetett oda gördítve.

(Folyt. köv.)

Balfkénesez
iszappfürdő

lithimnos forrása.

Páratlan gyógyhatásu

VESE-, HÓLYAGBAJOK-nál
ÉS KÖSZVÉNYNÉL. o o o

Kénesez, nemkülönben
o ritka gyógyerejű o
MOÓRFÜRDŐI

a legjobb eredménnyel használtatnak csuzos bántalmaknál
o o o o és női bajoknál. o o o o

Villanyosfény- és villanyos vizfürdőiben,
továbbá hidegvízgyógyintézetében az

IDEGBAJOSOK ÉS
IDÜLT IZZADMÁNYOKBAN

szennedők találnak
o o gyógyulást. o o

Teljes penzió (lakás, kénesezfürdők használata és étkezés) napi 5 koronától feljebb. Munkás sanatóriumban (lakás, kénesezfürdők használata és étkezés) napi 2 koronáért. Egy rekesz lithimnos savanyúvíz 25 és fél o o o literes üveggel 5 korona. o o o

Naponta friss szedestű

sárga dinnyét

legjobb fajtákból — saját termés.

.. Készítetek legjobb ízléssel kötött ..

menyasszonyi és nyoszolyólányi

csokrokat

és alkalmi

koszorukat

legsolidabb árban.

Becses pártfogásért esedezve
kiváló tisztelettel

Paczelt János

mag és virág kereskedő

Debrecen.

és halhólyagelismert legbiztosabb óvszer, eredeti párisi csomagolásban. Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan, tucczatja 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona. Capot americans (rövid): 4, 6, 8, 10. Diana-óv (havi kötszer) 8—11 korona. Dusan felszerelt raktár: irrigátorok, fecskendők, suspensoriumokban stb. Pessarium oclusivum. Mezinga tanár szerint csak orvosi rendeletre adatik ki.

Uj! Aut vaginal spray! Uj!
a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség ára kor. 15. Képes árjegyzéket, zárt borítékban, titoktartás mellett.

Keleti J. orvos-sebészeti mű- és kötszergyár. Alapítva 1878.
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbanfabrik vona.
Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izletlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradtaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, balesetsérüléseknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, szülőknek, nemkülönben

vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által. Vas Somatose nem egyéb 2% vasvas-összetételű vasat, a melyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjesztő az étvágyat. Raktáron van az összes gyógyszerárakban és gyógyszerkereskedésben.

Uj vaskereskedés!

Van szerencsém a tisztelt közönséget értesíteni, miszerint augusztus hóban

Piacz-u. 7. sz. a. (Vecsey-ház) vaskereskedést nyitok.

Megfelelően gazdak raktárt rendezek be mindenféle rudvas, lemez, öntvény, kályhák és konyhák (sparherd), gazdasági eszközök, lakatos, asztalos, ács, kerégyártó, kovács s minden más szakmába vágó különleges szerszámokban.

Faragványok, egyszerű és finom kivitelű butor vasalások és díszítések, épület vasalások, lószerszám vereték és kellekek.

Asztalos lakk áru, padlófénymaz, bronzok, ecsetek, kőszűrűk, lombfűrésztí szerszámok és kellekek és mindenféle háztartási eszközökben.

A midőn még kiemelem, hogy gondos és megbízható kiszolgálásra kiválóan nagy súlyt fektetek, kérem a t. közönség bizalmát s hogy üzletemet becses látogatásával mielőbb szerencsésültesse.

Kiváló tisztelettel **DÁVID JAKAB.**

Legjobb minőségű, gyorsan száradó

padlómáz

és világhírű

Zacherlin rovarpor

nagyraktára:

Czegléd és Polgárnál

1902. El. 365. szám.

A debreczeni kir. ítélőtábla elnökétől.

Arlejtési hirdetmény.

A debreczeni kir. ítélőtábla és a kir. főügyészség hivatali helyiségeinek fűtésére az 1903-ik évre mintegy 630. m.³. azaz Hatszázharmincz köbméter száraz, hasábos tölgy vagy bükk'á, továbbá a kir. ítélőtábla dísztermének fűtésére legfejebb 32. mm. azaz harminczkét métermázsa jó minőségű coaks (pirszén) szükségeltetvén, annak beszerzése végett nyilvános pályázat hirdettetik.

Felhívom ennél fogva mindazokat, akik eme tüzelőanyagok szállítására hajlandók, hogy az 1899. évi. november hó 24-én 52859/1899. J. M. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelettel közölt szabályzat 16—20 §-ában körülírt kellékekkel ellátott **írásbeli zárt ajánlatukat** „Ajánlat a tüzelő anyagokra” felirással a folyó 1902. évi. Szeptember hó 15-ik napjának délutáni 5 órájáig, a kir. ítélőtábla elnöki irodájába nyújtassák be.

Ebben az ajánlatban az ajánlattevő kijelenteni tartozik, hogy az árlejtés feltételeit ismeri és magára kötelezőnek elfogadja.

A vállalkozni szándékozók óvadékul 200 koronát tartoznak készpénzben vagy óvadékképes érték papírban a kir. ítélőtábla segédhivatali igazgatójának kezéhez, a fenebbi határidőig-elismervény ellenében letenni.

A fenebbi határ időig beérkezett ajánlatok a **folyó évi Szeptember hó 16-án dél előtt 10. órákor** fognak a kir. ítélőtábla elnöki titkárának hivatali helyiségében bizottságilag felbontatni.

A kir. ítélőtábla elnöke s a kir. főügyész fentartja azt a jogot, hogy a szállítási szerződést azzal köthesse meg, a kinek ajánlatát a kir. államkincstárra nézve a legkedvezőbbnek fogja találni, a versenyzők ajánlata azonban azok mindegyikén nézve kötelező marad mindaddig, míg a szállítási szerződés meg nem kötött.

Az odaitélés kérdésében az árlejtéstől számított 2 héten belül fog határozat hozatni s erről a versenyzők értesítettetni fognak.

A szállítás részletesebb feltételei a kir. ítélőtábla elnöki irodájában, a hivatalos órák tartama alatt, bármikor megtekinthetők, avagy a versenyezni szándékozók — kívánatra — posta útján is megküldhetők.

Debreczen, 1902. évi. jul. hó 30-án.

Szél

tanácselnök.

Nevelőnő

németül tanítani ajánljuk
zük gyermekek mellé . .

Értekezhetni:

Arany János-u. 22.

1902. El. 366.

Arlejtési hirdetmény.

A debreczeni kir. ítélőtábla és kir. főügyészség, ugyszintén a debreczeni, máramarosszigeti, nyiregyházai, szatmárnémetii és zilahi kir. törvényszékek és az ezek területén levő kir. járásbírószékek, végül a most említett kir. törvényszékek székhelyén levő kir. ügyészségek részére az 1903-ik évre, mintegy 5128 az az ötezerszázhuszonölecz bécsi font fagyán (stearin) gyertya szükségeltetvén, annak beszerzése végett nyilvános pályázat hirdettetik.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik eme világitó anyag szállítására hajlandók, hogy az 1899. évi november hó 24-én 52859/1899. J. M. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelettel közölt szabályzat 16—20 §-ában körülírt kellékekkel ellátott **írásbeli zárt ajánlataikat**, melyben az ajánlattevő köteles kijelenteni, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és magára kötelezőnek elfogadja, **folyó évi szeptember hó 15-ik napjának d. u. 5 órájáig** a debreczeni kir. ítélőtábla elnöki irodájába nyújtassák be.

Az ajánlatot tartalmazó boríték hátlapjára a következő felírás alkalmazandó: „Ajánlat gyertya szükségletre.”

A vállalkozni szándékozók óvadékul 200. koronát tartoznak készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kir. ítélőtáblai segédhivatali igazgató kezéhez a fenebbi határidőig elismervény ellenében letenni. A fenebbi határidőig beérkezett **ajánlatok a folyó évi szeptember hó 16-án délelőtt 10 órákor** fognak a kir. ítélőtábla elnöki titkárának hivatali helyiségében bizottságilag **felbontatni**.

A kir. ítélőtábla elnöke s a kir. főügyész fentartja azt a jogot, hogy a szállítási szerződést azzal köthesse meg, a kinek ajánlatát az állam kincstárra nézve legkedvezőbbnek fogja találni, a versenyzők ajánlata azonban azok mindegyikére kötelező marad mindaddig, míg a szállítási szerződés meg nem kötött.

Az odaitélés kérdésében az árlejtéstől számított 2 héten belül fog határozat hozatni s erről a versenyzők értesítettetni fognak.

A szállítás részletesebb feltételei a kir. ítélőtábla elnöki irodájában a hivatalos órák tartama alatt bármikor megtekinthetők, avagy a versenyezni szándékozók — kívánatra — posta útján is megküldhetők.

Debreczen, 1902. július hó 30.

Szél

tanácselnök.

1042—1043 sz.

1902.

Ló és szarvasmarha eladás.

A város törzsménességéből kiselejtett és számfeletti kancza és herélt lovak a f. évi augusztus hó 10. napján tartandó országos lóvásárban, a törzsgulyából kiselejtett és számfeletti tehének és borjuk pedig a f. évi augusztus hó 11. napján tartandó országos baromvásáron mindenkor d. e. 9 órákor megtartandó nyilvános árverésen fognak eladatni.

Miről a venni szándékozók azzal értesítettnek, hogy az eladatni rendelt lovak és szarvasmarhák a város epreskerti telepén megtekinthetők.

Debreczen, 1902. július 31.

A városi tanács.

5668 Tkv.

1902.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. tszék, mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a debreczeni első takarékpénztár végrehajthatónak Papp Sándor elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tszék, a debreczenikir. bíróság területén lévő a depr. 1184 sztkjvben A + 1 és 1229 hrsza. ház és beltelekre 2963 kor.-ban megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1902 szept. hó 3-ik napjának délután 3 órájára** a kir. trvszék. árverési termében kitézetett.

Kikiáltási ár, a becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni, a vagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál és Debreczen szab. kir. város rendőrségénél tekinthetők meg.

A kir. trszék mint tkvi hatóság. Debreczen, 1902. június 4-én.

Hegedűs

kir. tszéki bíró.

Hirdetések

a **SZABADSÁG** politikai napilap számára **jutányos áron**

felvétetnek.